

Kongregace pro biskupy
Kongregace pro evangelizaci národů

INSTRUKCE

K DIECÉZNÍM SYNODÁM

19. března 1997

Pracovní překlad pro účely plzeňské diecézní synody, verze z 28. 12. 2023

OBSAH

PŘEDMLUVA	1
I. ÚVOD K POVAZE A ÚČELU DIECÉZNÍ SYNODY.....	3
II. SLOŽENÍ DIECÉZNÍ SYNODY	4
III. SVOLÁNÍ A PŘÍPRAVA DIECÉZNÍ SYNODY	6
A. Svolání synody.....	6
B. Přípravná komise a jednací řád synody	7
C. Přípravná fáze synody.....	8
1. Duchovní, katechetická a informativní příprava	8
2. Konzultace celé diecéze	9
3. Stanovení otázek k jednání.....	9
IV. PRŮBĚH DIECÉZNÍ SYNODY	9
V. PROHLÁŠENÍ A ROZHODNUTÍ DIECÉZNÍ SYNODY	11
PŘÍLOHA INSTRUKCE O DIECÉZNÍCH SYNODÁCH.....	13
Pastorační oblasti svěřené CIC zákonodárné moci diecézního biskupa	13
I. K výkonu „munus docendi“	14
II. O výkonu „munus sanctificandi“	14
III. O výkonu „munus pascendi“	15

PŘEDMLUVA

V apoštolské konstituci „*Sacrae disciplinae leges*“, kterou byl vyhlášen současný [Kodexu kanonického práva](#) (*Codex iuris canonici*; dále CIC), zařadil Svatý otec Jan Pavel II. mezi hlavní prvky, které podle Druhého vatikánského koncilu charakterizují pravý a ryzí obraz církve, „nauku, podle níž je církev prezentována jako Boží lid a hierarchická autorita je předkládána jako služba; nauku, podle níž je církev chápána jako ‚společenství‘, a která tedy určuje vztahy, které musí existovat mezi místními církvemi a univerzálními církvemi, a mezi kolegiální a primátem; nauku, podle níž se všichni členové Božího lidu podílejí na trojím Kristově úřadu: kněžském, prorockém a královském“.¹

Kodex kanonického práva svým závazkem věrnosti koncilnímu učení dal mimo jiné obnovenou tvář tradiční instituci *diecézní synody*,² v níž se v různých ohledech sbíhají výše uvedené ekleziologické rysy. Kánony 460-468 odhalují právní normy, které je třeba zachovávat při slavení tohoto církevního shromáždění.

V poslední době, zejména po vyhlášení Kodexu kanonického práva, se počet místních církví, které slavily nebo hodlají slavit diecézní synodu, uznávanou jako důležitý prostředek pro uskutečnění koncilní obnovy, znásobil. Zvláštní zmínku si zaslouží Druhá pastorační synoda římské diecéze, ukončená o slavnosti Letnic v roce 1993, jejíž oslava nabídla římskému papeži Janu Pavlu II. příležitost předat cenné učení. Kromě toho byly v posledních desetiletích používány i jiné formy vyjádření diecézního společenství, někdy známé jako „diecézní shromáždění“, které sice obsahují společné aspekty se synodami, nicméně postrádají kanonické uspořádání v přísném slova smyslu.

S ohledem na diecézní synodu bylo považováno za vhodnější než kdy jindy vyjasnit ustanovení kanonického práva a vypracovat a stanovit postupy pro její uskutečnění,³ aniž je dotčena plná platnost ustanovení [Kodexu kanonického práva](#) (*Codex iuris canonici*). Je nanejvýš žádoucí, aby „diecézní shromáždění“ nebo jiná shromáždění, pokud se svým účelem a složením podobají synodě, našla své místo v kanonickém uspořádání církve, a to na základě platných ustanovení kanonického práva a této instrukce jako záruky jejich účinnosti pro správu místní církve.

Během přípravy diecézní synody je možné nechat se inspirovat přílohou připojenou k této instrukci, která vyjmenovává hlavní témata, která Kodex kanonického práva přenechává k úpravě v rámci diecézních norem.

Proto Kongregace pro biskupy a Kongregace pro evangelizaci národů, kompetentní v oblasti výkonu biskupské funkce v latinské církvi,⁴ předkládají tuto instrukci všem biskupům latinské církve. Chtějí tak odpovědět na prosby mnoha biskupů, kteří si přáli bratrskou pomoc při slavení diecézní synody, a přispět k nápravě některých nedostatků a nesrovnalostí, na které se někdy poukazuje.

¹ Apoštolská konstituce „*Sacrae disciplinae leges*“ ze dne 25. ledna 1983 (AAS 75 [1983], díl II, s. VII-XIV).

² Pozn. překl.: Vzhledem k zaužívanému termínu „synoda“, který se v českém církevním prostředí začal používat pro celosvětovou „synodu o synodalitě“, v překladu této instrukce používáme termín „diecézní synoda“, ačkoli v latinsko-českém vydání Kodexu kanonického práva (Zvon, 1994) je v příslušných kánech používán termín „diecézní sněm“.

³ Srov. kán. 34 § 1 CIC.

⁴ Srov. apoštolská konstituce „*Pastor Bonus*“ z 28. června 1988 (AAS 80 [1988], s. 841-912), čl. Pozměňovací návrhy č. 75, 79 a 89.

I. ÚVOD K POVAZE A ÚČELU DIECÉZNÍ SYNODY

Kánon 460 CIC popisuje diecézní synodu jako „shromáždění (*coetus*) vybraných kněží a jiných křesťanů z místní církve, kteří poskytují pomoc diecéznímu biskupovi, podle ustanovení následujících kánonů, k prospěchu celého diecézního společenství“.⁵

1. *Účelem* synody je pomáhat biskupovi při výkonu jeho vlastní funkce vedení křesťanského společenství.

Tento cíl určuje zvláštní úlohu, která má být na synodě přisouzena kněžím jako „pečlivým spolupracovníkům biskupů, jejich pomocníkům a nástrojům, povoláním sloužit Božímu lidu“.⁶ Synoda však také nabízí biskupovi příležitost pozvat ke spolupráci s ním a s jeho kněžími také některé laiky a řeholníky, aby tak byla zvláštním způsobem vyjádřena společná zodpovědnost všech věřících při budování Kristova těla.⁷

Biskup vykonává i v průběhu synody svěřený úkol řídit církve: rozhoduje o svolání synody,⁸ navrhuje otázky pro synodní diskusi,⁹ předsedá synodním shromážděním.¹⁰ Konečně jako jediný zákonodárce podepisuje prohlášení a rozhodnutí synody a nařizuje jejich zveřejnění.¹¹

Synoda je tak „bezprostředně a neoddělitelně aktem biskupské správy a událostí společenství, a tak vyjadřuje charakter hierarchického společenství, který patří k hluboké podstatě církve“.¹² Boží lid totiž není beztvarym souborem Kristových učedníků, nýbrž kněžským společenstvím, organicky od počátku strukturovaným v souladu s vůlí svého zakladatele,¹³ které se v každé diecézi zodpovídá biskupovi, který je viditelným zdrojem a základem jednoty a jeho jediným představitelem.¹⁴ Jakýkoli pokus postavit synodu proti biskupovi na základě údajného „zastupování Božího lidu“ je tedy v rozporu s autentickým řádem ekleziálních vztahů.

2. Synody jsou povolány k „pomoci diecéznímu biskupovi“¹⁵ formulováním svého *názoru* nebo „*hlasováním*“ o jím navrhovaných záležitostech. Toto hlasování (*votum*) je charakterizováno jako „*konzultativní*“,¹⁶ aby tím bylo vyjádřeno, že biskup může svobodně přijmout nebo nepřijmout názory vyjádřené synodními delegáty.¹⁷ To však neznamená, že je tím umenšována důležitost tohoto vyjádření synody, jako by to byla pouhá „vnější“ rada, vyjádřená těmi, kdo nemají žádnou odpovědnost za konečný výsledek: členové synody svými zkušenostmi a radami aktivně spolupracují na vypracování prohlášení a rozhodnutí, které

⁵ „*Coetus delectorum sacerdotum aliorumque christifidelium Ecclesiae particularis, qui in bonum totius communitatis dioecesanae Episcopo dioecesano adiutricem operam praestant*“ (kán. 460 CIC).

⁶ Dogmatická konstituce „*Lumen gentium*“ č. 28; srov. koncilní dekret „*Presbyterorum ordinis*“ nn. 2 a 7.

⁷ Srov. dogmatická konstituce „*Lumen gentium*“ nn. 7 a 32; srov. kán. 463 §§ 1 a 2 CIC.

⁸ Srov. kán. 461 § 1 a 462 § 1 CIC.

⁹ Srov. kán. 465 CIC.

¹⁰ Srov. kán. 462 § 2 CIC.

¹¹ Srov. kán. 466 CIC.

¹² Jan Pavel II., homilie z 3. října 1992, v „*L'Osservatore Romano*“, 4. října 1992, str. 4-5.

¹³ Srov. dogmatická konstituce „*Lumen gentium*“, č. 11.

¹⁴ Srov. tamtéž, č. 23.

¹⁵ Kán. 460 CIC.

¹⁶ Srov. kán. 466 CIC; oficiální překlad má „poradní“, lat. „*votum consultivum*“.

¹⁷ Pozn. překl.: Lat. „*illorum sodalium expressas opiniones*“, jinde Instrukce používá obrat „*auditis synodi membris*“ („členové synody“; v kán. 463 CIC má lat. text „*synodi sodales*“, český překlad „účastníci synody“); v tomto překladu používáme „synodní delegáti“ (srov. dále „II. Složení diecézní synody“).

budou právem nazývány „synodními“¹⁸ a z níž bude biskup pro svou správu diecéze v budoucnu čerpat inspiraci.

Co se týče biskupa, ten ze své strany účinně řídí diskuse během synodních shromáždění a jako pravý učitel církve učí a v případě potřeby koriguje. Po vyslechnutí synodních delegátů je jeho úkolem rozlišovat, to znamená „všechno zkoumat a držet se toho, co je dobré“,¹⁹ pokud jde o různé vyjádřené názory. Podpisem prohlášení a rozhodnutí na konci synody *biskup svěřuje svou autoritu* všemu, co se v nich učí nebo přikazuje. Biskupská moc se tak uskutečňuje v souladu se svým autentickým významem, tj. nikoli jako vnučování svévolné vůle, nýbrž jako skutečná služba, která zahrnuje „naslouchání podřízeným“ a „povolání k aktivní spolupráci s ním“,²⁰ ve společném hledání toho, co Duch žádá od místní církve v současné době.

3. *Společenství a poslání* jako neoddělitelné aspekty jediného cíle pastorační činnosti církve tvoří „prospěch celého diecézního společenství“, který kán. 460 CIC označuje jako konečný cíl synody.

Cílem synody je podporovat společné přilnutí ke spásonosné nauce a povzbuzovat všechny věřící k následování Krista. Církev je totiž „poslána do světa, aby hlásala a dosvědčovala, aktualizovala a rozšiřovala tajemství společenství, které ji utváří“.²¹ Synoda se také snaží podporovat apoštolskou dynamiku všech církevních uskupení pod vedením legitimních pastýřů. V přesvědčení, že každá komunitní a misijní obnova má za svůj nezbytný předpoklad svatost Božích služebníků, nesmí postrádat živou péči o zlepšení způsobu života a formaci duchovních a o povzbuzení povolání.

Synoda tedy nejen manifestuje a uskutečňuje diecézní společenství, ale je také povolána „budovat“ je svými prohlášeními a rozhodnutími. Je proto nezbytné, aby magisterium univerzální církve bylo aktivně přijímáno v synodních dokumentech a kanonická disciplína byla aplikována na rozmanitost vlastní tomuto konkrétnímu křesťanskému společenství. Služba Petrova nástupce a biskupského sboru totiž místní církvi nejsou cizí, nýbrž jsou prvkem, který patří „zevnitř“ k její samotné podstatě²² a který je základem diecézního společenství.

Tímto způsobem synoda přispívá také k utváření pastorační fyziognomie místní církve tím, že dává kontinuitu její zvláštní liturgické, duchovní a kanonické tradici. Místní právní uspořádání a směrnice, kterými se řídila pastorační správa, jsou v něm předmětem pečlivého studia, aby se aktualizovaly, obnovily nebo doplnily všechny normativní mezery, aby se ověřilo dosažení již formulovaných pastoračních cílů a aby se s pomocí Boží milosti navrhly nové směry.

II. SLOŽENÍ DIECÉZNÍ SYNODY

¹⁸ Srov. kán. 466 a 467 CIC.

¹⁹ Dogmatická konstituce „Lumen gentium“ č. 12, která cituje Sol 5,12 a 19-21.

²⁰ Srov. tamtéž, č. 27.

²¹ Kongregace pro nauku víry, List biskupům katolické církve „Communionis notio“, 28. května 1992 (AAS 85 [1993] s. 838-850), č. 4.

²² Srov. tamtéž, č. 13.

1. Diecézní synodě předsedá diecézní biskup, který však může pověřit generálního vikáře nebo biskupského vikáře, aby tuto službu vykonával pro jednotlivá zasedání synody,²³ přičemž přednost mají biskupové (biskupský koadjutor a pomocní biskupové).

2. Povinnými synodními delegáty²⁴ na základě úřadu, který zastávají, jsou:

- biskup koadjutor a pomocní biskupové;
- generální vikáři, biskupští vikáři a soudní vikáři;
- kanovníci katedrální kapituly;
- členové kněžské rady,
- rektor diecézního kněžského semináře;
- okrskoví vikáři (děkani).²⁵

3. Zvolenými synodními delegáty jsou:

1) „křesťané laici, včetně členů společností zasvěceného života, zvolení pastorační radou způsobem a v počtu stanoveném diecézním biskupem nebo, kde není taková rada, způsobem určeným diecézním biskupem“.²⁶

Při výběru těchto laiků (mužů a žen) je třeba pokud možno dodržovat pokyny kánonu 512 § 2,²⁷ přičemž je třeba dbát na to, aby se tito věřící vyznačovali „pevnou vírou, dobrými mravy a moudrostí“;²⁸ tak bude jejich přínos skutečně platný pro dobro církve. Regulární kanonická situace těchto laiků musí být považována za nezbytný požadavek pro jejich účast na synodě.

2) „alespoň jeden kněz z každého okrskového vikariátu (děkanátu), zvolený všemi, kdo tam vykonávají pastorační službu; stejně musí být zvolen další kněz, který ho zastoupí, jestliže tomu prvnímu v účasti zabrání nějaká překážka“.²⁹ Jak vyplývá z textu kánonu 463 § 1, takto mohou být zvoleni pouze kněží, nikoli jáhni nebo laici.

Biskup pak musí určit počet kněží, kteří mají být takto zvoleni za každý vikariát (děkanát). Jde-li o diecézi malých rozměrů, nic nebrání svolání všech jejích kněží.

3) „někteří představení řeholních společností a společností apoštolského života, kteří mají dům v diecézi, zvolení v počtu a způsobem stanoveným od diecézního biskupa“.³⁰

4. Členové synody svobodně jmenování biskupem: „Na diecézní synodu může diecézní biskup pozvat jako synodní delegáty i další osoby, ať duchovní nebo členy společností zasvěceného života nebo křesťany laiky“.³¹

²³ Srov. kán. 462 § 2 CIC.

²⁴ Pozn. překl.: K použití výrazu „synodní delegáti“ pro překlad obratu „synodi membra“ či „synodi sodales“ („členové synody“; kán. 463 CIC „účastníci synody“) srov. pozn. č. 17.

²⁵ Srov. kán. 463 § 1, 11, 21, 31, 41, 61 a 71 CIC.

²⁶ Pozn. překl.: Kán. 463 § 1, 5° CIC. Podle dostupných výkladů ke Kodexu kanonického práva je na tomto místě výrazem „pastorační rada“ myšlena „diecézní pastorační rada“.

²⁷ 512 § 2: „Křesťané, kteří jsou jmenováni do pastorační rady, se vybírají tak, aby v radě byla opravdu zobrazena část Božího lidu, která tvoří diecézi, se zřetelem na různé územní části diecéze, na sociální podmínky a povolání, jakož i na účast na apoštolátě, jakou mají jednotlivci sami nebo ve spojení s jinými.“

²⁸ Kán. 512 § 3 CIC.

²⁹ Kán. 463 § 1, 8° CIC. Pozn. překl.: Komentáře upřesňují, že výrazem „všemi, kteří tam vykonávají pastorační službu“ jsou míněni kněží, kteří ve vikariátu vykonávají pastorační službu.

³⁰ Kán. 463 § 1, 9° CIC. Pozn. překl.: Komentáře upřesňují, že zde jsou myšleni „vyšší řeholní představení“ (lat. „superiores“).

Při výběru těchto synodních delegátů je třeba se pokusit o to, aby byla zastoupena církevní *povolání nebo různé apoštolské služby* nedostatečně vyjádřené ve volbách, aby synoda přiměřeně odrážela zvláštní fyziognomii místní církve. Proto je třeba dbát na to, aby mezi duchovními byli přítomni také stálí jáhni. Ostatní delegáty je třeba vybírat z věřících, kteří vynikají „znalostmi, kompetencemi a postavením“,³² jejichž uvážený názor nepochybně obohatí synodní diskuse.

5. Zákonně designovaní synodní delegáti mají pak právo a povinnost *účastnit se* shromáždění synody.³³ „Synodní delegát, kterému brání zákonná překážka, nemůže místo sebe poslat zástupce, který by se jeho jménem zúčastnil; oznámí však tuto překážku diecéznímu biskupovi“.³⁴

Biskup má právo a povinnost odvolat svým rozhodnutím každého synodního delegáta, který se svými názory odchyluje od nauky církve nebo který odmítá biskupskou autoritu, aniž by tím byla dotčena možnost odvolání se proti tomuto rozhodnutí podle příslušné právní normy.

6. „Na diecézní synodu může diecézní biskup pozvat, jestliže to považuje za vhodné, jako *pozorovatele* některé duchovní nebo členy církve nebo církevních společenství, která nejsou v plném společenství s katolickou církví“.³⁵

Přítomnost těchto pozorovatelů přispěje k „prohloubení ekumenického rozměru běžné pastorační, vzájemného poznání, vzájemné lásky a bratrské spolupráce“.³⁶

Pro jejich identifikaci bude obvykle vhodné postupovat po dohodě s představenými těchto církve nebo společenství, kteří určí nejvhodnější osobu pro jejich zastupování.

III. SVOLÁNÍ A PŘÍPRAVA DIECÉZNÍ SYNODY

A. Svolání synody

1. Diecézní synoda se může slavit, „jestliže to podle uvážení diecézního biskupa po projednání v kněžské radě vyžadují okolnosti“.³⁷ Zůstává tedy na moudré volbě biskupa, aby rozhodl o větší či menší frekvenci svolávání podle potřeb místní církve nebo řízení diecéze.

Tyto okolnosti mohou být různé povahy: chybějící dlouhodobý diecézní pastorační plán; potřeba vyšší normy nebo směrnice aplikovat na místní úroveň; existence urgentních pastoračních problémů, které vyžadují řešení; pocíťovaná potřeba prohloubení intenzivnějšího církevního společenství v diecézním kontextu atd. Pro posouzení vhodnosti svolání diecézní synody jsou zvláště důležité informace získané během biskupských *pastoračních vizitací*: více než jakékoli ankety či průzkumy totiž informace takto získané umožní biskupovi určit potřeby věřících a pastorační prostředky nejvhodnější k jejich uspokojení.

Pokud tedy biskup vycítí příležitost svolat diecézní synodu, požádá kněžskou radu – která reprezentuje jeho presbyterium a pomáhá mu v řízení diecéze³⁸ – o uvážený úsudek týkající se slavení diecézní synody a tématu nebo témat, která budou synodě předložena ke zvážení.

³¹ Kán. 463 § 2 CIC.

³² Kán. 212 § 3 CIC.

³³ Srov. kán. 463 § 1 CIC.

³⁴ Kán. 464 CIC. Pozn. překl.: V oficiálním českém překladu CIC je „účastník sněmu“; k použití „synodní delegát“ pozn. č. 17.

³⁵ Kán. 463 § 3 CIC.

³⁶ Jan Pavel II., audience 27. června 1992, v „L'Osservatore Romano“, 28. června 1992, str. 4-5.

³⁷ Kán. 461 § 1 CIC.

Jakmile je rozhodnuto svolat diecézní synodu, aby se zabývala specifickými otázkami, biskup vydá rozhodnutí o svolání synody, které je vyhlášeno v diecézi, obvykle u příležitosti nějaké liturgické slavnosti či zvláště slavnostní příležitosti.

2. „Diecézní synodu svolává pouze diecézní biskup, ne však osoba, která řídí diecézi prozatímně“.³⁹

„Jestliže biskup pečuje o více diecézí nebo o jednu pečuje jako vlastní biskup a o druhou jako administrátor, může svolat jednu synodu pro všechny svěřené diecéze“.⁴⁰

B. Přípravná komise a organizační řád synody

1. Biskup má od samého počátku ustavit *přípravnou komisi*.

Biskup vybírá členy přípravné komise z kněží a ostatních věřících, kteří *vynikají pastorační prozíravostí a odbornou způsobilostí*, a snaží se o to, aby tito členové, pokud možno, odráželi rozmanitost charismat a služeb Božího lidu v diecézi. Mezi nimi by měli být někteří odborníci na kanonické právo a liturgii.

Úkolem přípravné komise bude pomáhat biskupovi zejména při organizaci a přípravě synody, při vypracovávání organizačního řádu,⁴¹ při určování a zpracování otázek, které mají být synodním delegátům předloženy ke zvážení, a při výběru a jmenování synodních delegátů. Setkáním přípravné komise předsedá sám biskup nebo, v případě že mu v tom něco brání, jím určený delegát.

Biskup může zřídit *sekretariát* řízený některým z členů přípravné komise. Tento sekretariát pak bude zodpovědný za organizační pomoc synodě: předávání a archivaci dokumentace, vypracovávání zápisů, přípravu logistických služeb, financování a účetnictví. Bude také užitečné zřídit *tiskové oddělení*, které zajistí adekvátní informace pro média a poslouží tak k vyhnutí se zkresleným interpretacím práce synody.

2. S pomocí přípravné komise biskup zajistí vypracování a zveřejnění *organizačního řádu synody*.⁴² Tento organizační řád by měl mimo jiné stanovit:

1) *Složení synody*. Organizační řád stanoví pro každou kategorii konkrétní počet synodních delegátů a určí kritéria pro volbu laiků, členů společností zasvěceného života⁴³ a představených řeholních společností a společností apoštolského života.⁴⁴ Tím se zabrání tomu, aby nadměrný počet synodních delegátů bránil efektivnímu zapojení se všech.

2) *Normy týkající se způsobu volby* synodních delegátů, případně způsobu volby těch, kteří mají vykonávat různé zodpovědnosti během synody. V tomto ohledu mají být

³⁸ Srov. kán. 495 § 1 CIC.

³⁹ Kán. 462 § 1 CIC.

⁴⁰ Kán. 461 § 2 CIC.

⁴¹ Pozn. překl.: Lat. „ordo“, překládáme jako „organizační řád“, v některých diecézích používají termín „synodní direktorium“.

⁴² Pozn. překl.: K pojmu „organizační řád“ (lat. „ordo“) srov. kán. 95 CIC, kde je pro pojem „ordinis“ používán český překlad „jednacích řady“. Zde překládáme „organizační řád“, čímž pojem „jednacích řád“ tak může být rezervován pro podrobnější jednacích řád vlastních synodních shromáždění.

⁴³ Srov. kán. 463 § 1, 5° CIC.

⁴⁴ Srov. kán. 463 § 1, 9° CIC.

dodržovány ustanovení kánonů 119 1° a 164-179 CIC, a to s možností příslušných adaptací na místní podmínky.⁴⁵

- 3) Různé *zodpovědnosti*, které mají být vykonávány v synodním shromáždění (předsednictvo, moderátor, sekretář), *různé komise* a jejich složení.
- 4) Průběh *jednání* s uvedením délky a způsobu vystoupení (ústního a písemného) a hlasování („*placet*“ – souhlas, „*non placet*“ – nesouhlas, „*placet iuxta modum*“ – souhlas s výhradou).

Protože organizační řád je užitečný již pro organizaci přípravné fáze, doporučuje se, aby byl vypracován již v počátečních fázích synodálního procesu, samozřejmě s možností pozdějších změn nebo doplnění, které mohou později vyplývat ze zkušenosti s přípravou.

Obecně je vhodné přistoupit k designaci synodních delegátů co nejdříve, aby tak mohli s užitekem přispět již při přípravné fázi synody.

C. Přípravná fáze synody

Přípravné práce synody mají především usnadnit biskupovi určení otázek, které mají být předloženy účastníkům synody ke zvážení.

Je vždy vhodné organizovat tuto přípravnou fázi tak, aby do ní byly zahrnuty – různými způsoby a podle konkrétních okolností – *různé diecézní instance a apoštolské iniciativy* přítomné v místní církvi. Práce synody se tak bude moci stát „vhodným prostorem pro učení se žít v praxi ekleziologii společenství II. vatikánského koncilu“;⁴⁶ navíc pak budou věřící na závěr synody připraveni přijmout „to, co stanoví duchovní pastýři jako Kristovi zástupci a jako učitelé a vedoucí církve“.⁴⁷

Níže jsou uvedeny některé obecné pokyny, jak postupovat, které bude každý pastýř schopen přizpůsobit a aplikovat tak, aby nejlépe vyhovovaly dobru místní církve a konkrétnímu charakteru plánované synody.

1. Duchovní, katechetická a informativní příprava

Na základě přesvědčení, že „tajemstvím úspěchu synody, stejně jako každé jiné církevní události a iniciativy, je ve skutečnosti *modlitba*“;⁴⁸ vyzve biskup všechny věřící, duchovní, řeholníky i laiky, a zvláště kláštery kontemplativního života, aby měli „stálý společný úmysl: synodu a její plody“;⁴⁹ aby se tak diecézní synoda stala autentickou událostí milosti pro celou místní církev. V této souvislosti biskup neopomene povzbuzovat pastýře duší k téže modlitbě a poskytuje jim vhodné pomůcky pro slavnostní liturgická shromáždění i pro každodenní shromáždění, která se budou v diecézi konat během slavení synody.

Slavení synody nabízí biskupovi *privilegovanou příležitost k formaci* věřících. Je třeba provádět konkrétně zaměřenou katechezi věřících o tajemství církve a o účasti všech na jejím poslání ve světle nauky učitelského úřadu, zvláště II. vatikánského koncilu. Za tímto účelem mohou být předloženy konkrétní směrnice pro kázání kněží.

⁴⁵ Je třeba mít na paměti, že text některých z těchto kánonů ponechává na organizačním řádu synody, aby tyto záležitosti stanovil odlišně.

⁴⁶ Jan Pavel II., projev 29. května 1993, v „L'Osservatore Romano“, 31. května – 1. června 1993, str. 6-7.

⁴⁷ Dogmatická konstituce „Lumen gentium“ č. 37.

⁴⁸ Jan Pavel II., homilie ze dne 3. října 1992, citováno v poznámce pod čarou 11.

⁴⁹ Jan Pavel II., audience dne 27. června 1992, citováno v poznámce pod čarou 33.

Všichni ať jsou také informováni o povaze a účelu synody a o obsahu synodních jednání. K tomuto účelu může být užitečné zveřejnění informační brožury, aniž by bylo zanedbáváno používání jiných komunikačních prostředků.

2. Konzultace celé diecéze

Věřícím v celé diecézi má být nabídnuta *příležitost vyjádřit* své potřeby, přání a názory týkající se témat, která budou zvažována na synodě.⁵⁰ Kromě toho mají být členové diecézního presbyteria zvláště vyzváni k tomu, aby formulovali návrhy, jak čelit výzvám pastorační péče, se kterými jsou konfrontováni.

Biskup rozhodne o konkrétních způsobech, jakými se tato diecézní konzultace uskuteční, a bude usilovat o to, aby do těchto konzultací byli zapojeny všechny „živé buňky“ Božího lidu, které jsou přítomné a činné v místní církvi.⁵¹ farní společenství, společnosti zasvěceného života a společnosti apoštolského života, církevní sdružení a další významná seskupení, výchovné instituty (semináře, církevní univerzity nebo fakulty, katolické univerzity a školy).

Při zpracovávání vhodných směrnic pro tyto diecézní konzultace má mít biskup také na paměti nebezpečí – někdy bohužel velmi reálná – spojená s vytvářením různých nátlakových skupin a má se vyvarovat vytváření nepodložených očekávání z jejich strany ohledně automatického přijetí jejich návrhů.

3. Stanovení otázek k jednání

Biskup pak přistoupí k *určení otázek*, na které se zaměří setkání synody. Vhodným způsobem v tomto ohledu bude vypracování dotazníků rozdělených podle témat, z nichž každý bude uveden zprávou vysvětlující význam daného tématu ve světle církevní nauky a disciplíny a výsledků předchozích konzultací.⁵² Tímto úkolem budou pod vedením přípravné komise pověřeny skupiny odborníků z různých oborů a pastoračních oblastí, které své pracovní texty předkládají ke schválení biskupovi.

Nakonec bude takto připravená přípravná synodní dokumentace předána účastníkům synody, aby bylo zajištěno její odpovídající prostudování před začátkem vlastního jednání synody.

IV. PRŮBĚH DIECÉZNÍ SYNODY

1. *Vlastní synoda* spočívá v jednáních při samotných synodních shromážděních. Je proto nezbytné nalézt rovnováhu mezi délkou přípravné fáze synody a jejím vlastním slavením. Jednotlivá synodní shromáždění mají být uspořádána v takovém časovém období, které je dostatečné k tomu, aby bylo možné dobře prostudovat otázky, které vyvstanou během synody, a stejně tak aby bylo umožněno zapojení se do diskuze.

⁵⁰ Srov. kán. 212 §§ 2 a 3 CIC.

⁵¹ Srov. Jan Pavel II., audience dne 27. června 1992, citováno v poznámce pod čarou 33.

⁵² Je také možné postupovat jinak, například již v této fázi vypracovat návrhy synodních dokumentů. Tato přístup má nesporné výhody, ale je třeba dbát také na riziko faktického omezení svobody účastníků synody, kteří se budou muset vyslovit k prakticky hotovému textu.

2. Protože platí, že „*quibus communis est cura, communis etiam debet esse oratio*“ (s kým je společná práce, musí být společná i modlitba),⁵³ slavení synody by mělo být neseno *modlitbou*. Při slavnostních eucharistických liturgiích při zahájení a ukončení synody a při dalších liturgiích, které budou synodní zasedání doprovázet, ať se zachovávají předpisy „*Caeremoniale episcoporum*“, které se zabývají specificky synodní liturgií.⁵⁴ Tyto liturgické slavnosti mají být otevřeny všem věřícím, nejen účastníkům synody.

Je vhodné, aby se jednání synody – alespoň ta nejdůležitější – konala v katedrálním kostele. Je to totiž sídlo biskupského stolce a viditelný obraz Kristovy církve.⁵⁵

3. Před začátkem diskusí synodní delegáti *vyznávají víru* podle kánonu 833 11°.⁵⁶ Biskup nesmí opomenout zdůraznit význam tohoto aktu, aby tak podnítil *sensus fidei* účastníků synody a inspiroval je láskou k věroučnému a duchovnímu dědictví církve.

4. Jednotlivá témata, která jsou předkládána ke zvážení synodním delegátům, jsou vždy uvedena krátkými souhrny, po kterých pak započne diskuze.

„Všechny předložené otázky jsou ponechány ke svobodnému projednání synodními delegáty na synodních shromážděních“.⁵⁷ Biskup dohlédne na to, aby byla synodním delegátům poskytnuta účinná příležitost *svobodně se vyjádřit* k navrhovaným otázkám, třebaže v časových mezích stanovených v organizačním řádu.⁵⁸

Vzhledem k poutům, která spojují místní církve a jejího pastýře s univerzální církví a papežem, má biskup povinnost vyloučit ze synodní diskuse teze nebo pozice – někdy navrhované s tvrzením, že Svatému stolci má být předáno „*votum*“ o této věci – které jsou v rozporu s trvalou naukou Církve nebo s papežským magisteriem nebo které se týkají disciplinárních záležitostí vyhrazených nejvyšší církevní autoritě nebo jiné církevní autoritě.⁵⁹

Po skončení vystoupení jednotlivých synodních delegátů k určitému tématu má být dbáno na to, aby tyto příspěvky byly vhodně *uspořádány a shrnuty*, aby se tak usnadnilo jejich následné studium.

5. Během jednání synody bude třeba, aby synodní delegáti svůj názor opakovaně vyjádřili hlasováním. Vzhledem k tomu, že *synoda není kolegiem s rozhodovací pravomocí*, není účelem těchto hlasování dosáhnout závazné většinové shody, ale *zjistit stupeň shody* synodních delegátů na formulovaných návrzích. Toto má být synodním delegátům také řádně vysvětleno.⁶⁰

Biskup *si ponechává svobodu* při rozhodování o tom, jaká váha má být přiřknuta výsledku synodního hlasování a zda jej přijme za vlastní. Bude se však snažit řídit názorem všeobecně sdíleným synodními delegáty, pokud mu v tom nebude bránit nějaká závažná překážka, kterou je na něm, aby zhodnotil „*coram Domino*“ (před tváří Páně).

⁵³ „*Caeremoniale Episcoporum*“ č. 1169.

⁵⁴ Srov. „*Caeremoniale Episcoporum*“, Pars VIII, Caput I „*De Conciliis Plenariis vel Provincialibus et de Synodo Dioecessana*“, nn. 1169-1176.

⁵⁵ Srov. apoštolská konstituce „*Mirificus Eventus*“ ze 7. prosince 1965 (AAS 57 [1965], str. 945-951).

⁵⁶ Srov. AAS 81 (1989), str. 104-105, kde najdeme text vyznání víry, který má být použit na synodě.

⁵⁷ Kán. 465 CIC; Pozn. překl.: Překlad upraven podle pozn. č. 17 („synodní delegáti“ místo „účastníci sněmu“).

⁵⁸ Viz III, B, 2 výše.

⁵⁹ Srov. koncilní dekret „*Christus dominus*“ č. 8; srov. také kán. 381 CIC.

⁶⁰ V tomto ohledu je užitečné upozornit, že pravidlo vyjádřené v kán. 119, 3° „*Jestliže jde o záležitost, která se týká všech a zároveň každého jako jednotlivce, je nutné, aby s ní každý souhlasil*“, se netýká synody, ale přijímání určitých společných rozhodnutí v rámci skutečného kolegia s rozhodovací kompetencí.

6. Nakonec biskup na základě příslušných pokynů pověří různé tematické komise složené ze synodních delegátů vypracováním návrhů synodních textů.

Při sestavování těchto textů je třeba hledat *přesné formulace*, které by mohly sloužit jako pastorační vodítko pro budoucnost. Tyto texty by se měly vyvarovat formulací příliš obecné povahy nebo se omezovat na pouhá napomenutí či výzvy, protože takovýto styl by synodním textům ubíral na jejich účinnosti.

7. „Diecézní biskup je oprávněn podle svého moudrého uvážení přerušit nebo rozpustit diecézní synodu“,⁶¹ pokud se objeví vážné překážky, které by bránily v jejím pokračování a které toto rozhodnutí činí vhodným či dokonce nezbytným: například taková orientace synody, která by byla nenapravitelně v rozporu s učením církve, nebo takové sociální okolnosti, které by narušovaly pokojnou práci synody.

Nejsou-li proti tomu žádné zvláštní důvody, biskup si před vydáním rozhodnutí o přerušení nebo rozpuštění synody vyžádá stanovisko kněžské rady, kterou musí biskup konzultovat v záležitostech většího významu⁶² – i když si ponechává svobodu rozhodování.

„Při uvolnění nebo zamezení výkonu úřadu diecézního biskupa se synoda samým právem přerušuje do té doby, než diecézní biskup, který nastoupil, rozhodne o jejím pokračování nebo ji prohlásí za skončenou“.⁶³

V. PROHLÁŠENÍ A ROZHODNUTÍ DIECÉZNÍ SYNODY

1. Po skončení synodních shromáždění se biskup postará o *finální redakci* rozhodnutí a prohlášení, podepíše je a nařídí jejich zveřejnění.⁶⁴

2. Výrazy „rozhodnutí“ (lat. „decretorum“) a „prohlášení“ (lat. „declarationum“) kodex církevního práva uznává možnost, že se synodní texty sestávají na jedné straně z *opravdových právních norem* (lat. „*veris iuridicialibus regulis*“), které lze nazvat „konstitucemi“ (lat. „*constitutiones*“) nebo i jinak, nebo z *programových směrnic* (lat. „*indicationibus consiliorum*“), a na straně druhé z *pevných tvrzení* (lat. „*firmis asseverationibus*“) o pravdách katolické víry nebo morálky, zejména vzhledem k některým aspektům majícím větší vliv na život místní církve.

3. „On sám (diecézní biskup) podepisuje prohlášení a rozhodnutí synody a tyto mohou být zveřejněny jen z moci jeho úřadu“.⁶⁵ Synodní prohlášení a rozhodnutí proto musí být opatřeny *pouze podpisem diecézního biskupa* a ze slov použitých v těchto dokumentech musí být také zřejmé, že on je jejich autorem.

Vzhledem k vnitřnímu spojení synody s biskupskou službou je zveřejňování *synodních akt, které nepodepsal* biskup, nezákonné. Nebyla by to „synodní“ prohlášení v pravém smyslu slova.

4. Diecézní biskup prostřednictvím synodních rozhodnutí podporuje a naléhá na zachování těch kanonických norem, které jsou na základě momentálních okolností diecézního života

⁶¹ Kán. 468 § 1 CIC.

⁶² Srov. kán. 500 § 2 CIC.

⁶³ Kán. 468 § 2 CIC.

⁶⁴ Srov. kán. 466 CIC. Pozn. překl.: Lat: „Synodii sessionibus absolutis, decretorum ultimam scriptionem et declarationes perficiendas curabit Episcopus, quas exinde subscribet earumque editionem iubebit.“

⁶⁵ Tamtéž.

nejdůležitější,⁶⁶ upravuje záležitosti, které zákon svěřuje do jeho pravomoci⁶⁷ a aplikuje obecná disciplinární opatření na situaci v místní církvi.

*Právně neplatný*⁶⁸ by bylo takové synodní rozhodnutí, které by bylo v rozporu s vyšším zákonem: konkrétně např. se všeobecným zákonodárstvím církve, se všeobecnými rozhodnutími partikulárních sněmů a biskupských konferencí⁶⁹ a se všeobecnými rozhodnutími shromáždění biskupů církevní provincie v záležitostech spadajících do jejich kompetencí.⁷⁰

5. „Diecézní biskup sdělí texty synodních prohlášení a rozhodnutí metropolitovi a biskupské konferenci“,⁷¹ aby se tak podpořilo společenství v biskupské a normativní harmonii v místních církvích téhož geografického a demografického regionu.

Jakmile všechny záležitosti týkající se synody budou dokončeny, diecézní biskup prostřednictvím papežského nuncia předá kopii synodní dokumentace pro jejich informaci Kongregaci pro biskupy nebo Kongregaci pro evangelizaci národů.

6. Pokud samy synodní dokumenty – zejména ty normativní – neobsahují pokyny k jejich *aplikaci*, diecézní biskup po skončení synody určí *způsoby jejich realizace*, případně tento úkol svěří kompetentním diecézním orgánům.

⁶⁶ Srov. kán. 392 CIC.

⁶⁷ Srov. příloha k této instrukci.

⁶⁸ Srov. kán. 135 § 2 CIC.

⁶⁹ Aby rozhodnutí partikulárních sněmů a biskupských konferencí byla závaznými právními normami, tj. pravými všeobecnými dekrety, je nutné, aby měla schválení („*recognitio*“) od Svatého stolce: srov. kán. 446 a 455 CIC.

⁷⁰ Pokud jde o normativní kompetence shromáždění biskupů konkrétní provincie, srov. kán. 952 § 1 a 1264 CIC.

⁷¹ Kán. 467 CIC.

PŘÍLOHA INSTRUKCE O DIECÉZNÍCH SYNODÁCH

Pastorační oblasti svěřené CIC zákonodárné moci diecézního biskupa

Tato příloha vyjmenovává záležitosti, jejichž uspořádání na diecézní úrovni je vzhledem k ustanovením kánonů [Kodexu kanonického práva](#) (*Codex iuris canonici*) považováno za nezbytné nebo obecně vhodné. Nejsou zde uvedena ustanovení kodexu, která vyžadují přijetí opatření zvláštní povahy,⁷² jako jsou schválení, zvláštní koncese, licence atd.

Na začátku je třeba poznamenat, že „diecéznímu biskupovi přísluší v jemu svěřené diecézi veškerá řádná, vlastní a bezprostřední moc, kterou vyžaduje výkon jeho pastýřského úřadu, s výjimkou případů, které právo nebo rozhodnutí papeže vyhrazuje buď nejvyššímu nebo jinému církevnímu představenému“.⁷³ Diecézní biskup tak bude moci vykonávat svou zákonodárnou moc nejen k doplnění nebo určení vyšších právních norem, které ji výslovně ukládají nebo umožňují, ale také k tomu, aby podle potřeb místní církve a věřících nařídil jakoukoli pastorační záležitost na diecézní úrovni, s výjimkou těch, které jsou vyhrazeny nejvyšší nebo jiné církevní autoritě. Biskup je přirozeně povinen při výkonu této pravomoci zachovávat a respektovat vyšší zákon.⁷⁴

Při výkonu zákonodárné moci je však třeba dodržovat pravidlo dobrého řízení (*boni regiminis*), které radí, aby tato moc byla vykonávána uvážlivě a prozíravě, aby to, čeho by mohlo být dosaženo radou a přesvědčováním, nebylo vnučováno mocí. Spíše, než aby vyhlášoval nové normy, bude biskup často svoji autoritu používat k tomu, aby podporoval disciplínu společnou celé církvi a v případě potřeby naléhal na zachování celocírkevních zákonů. Tento úkol je jeho opravdovou povinností, která mu náleží jako strážci jednoty všeobecné církve a která se týká zvláště služby slova, slavení svátostí a svátostin, uctívání Boha a svatých a správy majetku.⁷⁵

Není zbytečné zdůrazňovat, že diecézní biskup může svobodně vydávat normy, aniž by si předem vyslechl doporučení diecézní synody i zcela bez ní, protože jeho zákonodárná moc je v oblasti jeho diecéze vlastní a výlučná. Ze stejného důvodu ji musí vykonávat osobně,⁷⁶ neboť není dovoleno vydávat právní předpisy společně s jinými osobami, orgány nebo diecézními shromážděními.

Z níže uvedených témat nemusí být všechna vhodná pro diskusi na diecézní synodě. Nebylo by například moudré bez dalšího rozlišení zvažování diskuzím na diecézní synodě podrobit zkoumání otázek týkajících se života a služby duchovních. V jiných specifických pastoračních oblastech bude vhodné, aby se diecézní biskup synody dotazoval na kritéria nebo obecné principy, které se těchto oblastí týkají, a odložil vydání přesných norem na pozdější dobu po synodě. Jak je uvedeno v pokynech,⁷⁷ je na moudrém rozhodnutí biskupa, aby určil, na která témata se synodní diskuse zaměří.

⁷² Srov. kán. 35 CIC.

⁷³ Kán. 381 § 1 CIC.

⁷⁴ Srov. kán. 135 § 2 CIC; srov. též „Instrukce k diecézním synodám“, V, 4.

⁷⁵ Srov. kán. 392 CIC.

⁷⁶ Srov. kán. 391 § 2 CIC.

⁷⁷ Srov. „Instrukce k diecézním synodám“ III, A, 1; III, C, 3.

I. K výkonu „munus docendi“

Biskupové jsou v diecézích, které jim byly svěřeny, „moderátory celé služby slova“.⁷⁸ Je na nich, aby dohlédli na to, aby kanonické předpisy týkající se služby slova byly věrně dodržovány a aby křesťanská víra byla správně a celistvě předávána v diecézi.⁷⁹ Kodex kanonického práva tento úkol stanoví velice jasně a přisuzuje diecéznímu biskupovi široké kompetence v následujících oblastech:

1. *Ekumenismus*: Biskupům, ať už jednotlivě nebo shromážděným na biskupské konferenci, přísluší, aby vydávali praktické normy v ekumenických záležitostech a vždy respektovali to, co v tomto ohledu nařídila nejvyšší autorita církve (srov. kán. 755 § 2 CIC).

2. *Kázání*: Úkolem diecézního biskupa je vyhlášovat normy pro *kazatelskou službu*, které mají dodržovat ti, kdo tuto službu vykonávají v diecézi (srov. kán. 772 § 1 CIC). Zvláštními případy tohoto úkolu jsou:

- možné omezení či odnětí oprávnění kázat (srov. kán. 764 CIC);
- směrnice vztahující se ke specifickým formám kázání přizpůsobeným potřebám věřících, jako jsou duchovní cvičení, farní či lidové misie apod. (srov. kán. 770 CIC);
- dbát na to, aby Boží slovo bylo hlášáno i těm věřícím, kteří nemají dostatečný užitek z běžné pastorace, a také nevěřícím (srov. kán. 771 CIC).

3. *Katecheze*: Diecéznímu biskupovi přísluší podle předpisů Apoštolského stolce vydat předpisy o katechetických záležitostech (srov. kán. 775 §1 CIC), které vychází vstříc různým potřebám věřících (srov. kánony 777 a 1064 CIC), a také zajišťovat potřebnou formaci katechetů či katechistů (srov. kán. 780 CIC).

4. *Misijní činnost*: Diecéznímu biskupovi přísluší, aby v diecézi podporoval misijní činnost církve (srov. kán. 782 §2 CIC) a pokud je diecéze na misijním území, řídil a koordinoval misijní záměry a činnost (srov. kán. 790 CIC).

5. *Katolická výchova*: Diecézní biskup, který dodržuje všechny směrnice vydané v tomto ohledu biskupskou konferencí, odpovídá za regulaci toho, co se týká katolické náboženské výuky a výchovy poskytované v jakékoli škole nebo předávané prostředky sociální komunikace (srov. kán. 804 § 1 CIC).⁸⁰ Zajímá se také o všeobecnou organizaci katolických škol a o bdělost, aby si vždy zachovaly svou identitu (srov. kán. 806 CIC).

6. *Nástroje sociální komunikace*: Biskupové mají povinnost bdít nad vydavatelskou činností a nad používáním prostředků sociální komunikace (srov. kán. 823 CIC).

II. O výkonu „munus sanctificandi“

Biskupové „v církvi sobě svěřené řídí a podporují veškerý liturgický život a dozírají na něj“.⁸¹ Diecézní biskup, který má na paměti směrnice nejvyšší autority církve, je odpovědný za vydávání předpisů týkajících se liturgických záležitostí pro svou diecézi, jimiž jsou všichni

⁷⁸ Kán. 756 § 2 CIC.

⁷⁹ Srov. kán. 386 CIC.

⁸⁰ I když v seznamu kánonů CIC, připojeném k dopisu kardinála státního sekretáře předsedům biskupských konferencí z 8. listopadu 1983, je tento kánon 804 uveden v seznamu případů, v nichž konference *své vlastní doplňující normy vydávat mohou, ale nemusejí*, přesto je vydání vlastních směrnic v této oblasti velmi vhodné. Uvedený seznam byl ostatně vypracován pouze pro orientaci, aby biskupským konferencím pomohl určit záležitosti spadající do jejich působnosti.

⁸¹ Kán. 835 § 1 CIC.

vázání.⁸² Kodex kanonického práva pak v této oblasti svěřuje normativní pravomoci biskupa některé konkrétní úkoly:

- s ohledem na to, co v této oblasti stanovil vyšší zákon, regulovat různé způsoby účasti nevysvěcených věřících na liturgii (srov. kán. 230 §§ 2 a 3 CIC);⁸³
- pokud to nestanovila biskupská konference stanovit případy „naléhavé závažné nutnosti“ pro udělení některých svátostí nekatolickým křesťanům (srov. kán. 844 § 4 a 5 CIC);
- stanovit podmínky pro uchovávání eucharistie v soukromém domě a pro možnost mít u eucharistií u sebe na cestách (srov. kán. 935 CIC);
- tam, kde je počet svěcených služebníků nedostatečný, regulovat možnosti vystavit Nejsvětější svátost nevysvěcenými věřícími (srov. kán. 943 CIC);
- vydat normy týkající se eucharistických procesí (srov. kán. 944 § 2 CIC);
- majíce na zřeteli kritéria dohodnutá s ostatními členy biskupské konference, určit, ve kterých případech vzniká potřeba společného rozhřešení (srov. kán. 961 § 2 CIC);
- vydávat pokyny týkající se společného udělování svátosti pomazání nemocných více nemocným současně (srov. kán. 1002 CIC);
- stanovit normy pro nedělní slavení nedělní bohoslužby slova v nepřítomnosti kněze a zachovávat přitom to, co je v tomto ohledu předepsáno všeobecným zákonodárstvím církve (srov. kán. 1248 § 2 CIC).

III. O výkonu „munus pascendi“

1. O organizačních otázkách týkající se diecéze

Kromě mnoha opatření různého druhu, která jsou nutná pro přiměřenou pastorační organizaci diecéze, jsou diecéznímu biskupovi svěřeny zejména:

- zvláštní normy týkající se kapitul kanovníků (srov. kánony 503, 505 a 510 § 3 CIC);
- zřízení diecézní pastorační rady a vydání jejích stanov (srov. kánony 511 a 513 § 1 CIC);
- předpisy, které zajišťují pastorační péči ve farnosti v nepřítomnosti faráře (srov. kán. 533 § 3 CIC);
- normy o farních matrikách a dalších farních knihách (srov. kán. 535 § 1 CIC; srov. také kánony 895, 1121, § 1 a 1182 CIC);
- rozhodnutí o ustavení pastoračních rad farností a stanovení předpisů, které upravují jejich službu (srov. kán. 536 CIC);
- předpisy pro službu ekonomických rad farností (srov. kán. 537 CIC);
- další určení práv a povinností farních vikářů (srov. kán. 548 CIC);
- další určení kompetencí okrskových vikářů / děkanů (srov. kán. 555; srov. také kán. 553).

2. O disciplinárních otázkách týkajících se duchovních

Kán. 384 CIC stanoví, že diecézní biskup ve vztahu ke kněžím „dbá, aby řádně plnili povinnosti svého stavu, aby měli k dispozici prostředky a zařízení, která potřebují pro

⁸² Srov. kán. 838 §§ 1 a 4 CIC; srov. také kán. 841 CIC.

⁸³ Pokud jde o službu žen u oltáře a zásah diecézního biskupa v této souvislosti, srov. „responsum“ Papežské rady pro výklad legislativních textů ze dne 11. července 1992, spolu s přípisem Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, zveřejněným v AAS 86 (1994), str. 541-542.

podporu duchovního i duševního života; rovněž se postará o jejich přiměřené vydržování a sociální pojištění, podle ustanovení práva“.

Jiné kánony určují různé aspekty těchto oblastí svěřených biskupské péči:

- Pokud jde o plnění povinností duchovního stavu, viz kán. 277 § 3 CIC (ochrana celibátu); kán. 283 § 1 CIC (doba nepřítomnosti v diecézi); kán. 285 CIC (zdržení se všeho, co je pro duchovní stav nevhodné).
- Pokud jde o prostředky k podpoře duchovního a duševního života, viz kán. 276 §2, 4° CIC (účast na duchovních cvičeních); kán. 279 § 2 CIC (pokračující pastorační a teologická formace); kán. 283 § 2 CIC (doba dovolené).
- O zajištění životních potřeb a sociálním pojištění duchovních viz kán. 281 CIC.

Konečně přísluší biskupovi, aby podporoval dobré vztahy a vzájemnou spolupráci mezi všemi duchovními, kteří v diecézi působí (srov. kán. 275 § 1 CIC).

3. O otázkách týkajících se správy financí a majetku v diecézi

V mezích univerzálního a partikulárního práva je biskup odpovědný za celkovou správu veškerého majetku, který patří jemu podřízeným veřejným právníkům osobám (srov. kán. 1276 § 2 CIC). V hospodářských záležitostech je v jeho kompetenci také:

- při dodržování obecných kanonických podmínek stanovit přiměřené odvody na potřeby diecéze (srov. kán. 1263 CIC);
- pokud v tomto neexistují směrnice biskupské konference, vydat předpisy týkající se požadovaných příspěvků věřících na podporu diecéze (srov. kán. 1262 CIC);
- v případě potřeby vyhlášovat či schvalovat zvláštní sbírky ve prospěch potřeb církve (srov. kánony 1265 a 1266 CIC);
- stanovit předpisy týkající se využití příspěvků poskytovaných věřícími v souvislosti s výkonem farních liturgických služeb a týkající se odměňování duchovních, kteří tyto služby vykonávají (srov. kán. 531 CIC);
- stanovit další podmínky pro zakládání a přijímání zbožných nadací (srov. kán. 1304 §2 CIC).

Zdroje:

- De synodis dioecesis agendis instructio (19 March 1997): AAS 89 (1997) 706-727
- [De synodis dioecesis agendis instructio \(LAT\), 1997 \(vatican.va\)](#)
- [Istruzione sui Sinodi Diocesani \(IT\), 1997 \(vatican.va\)](#)
- [Instruction on Diocesan Synods \(EN\), 1997 \(vatican.va\)](#)
- [Instruktion über die Diözesansynoden \(DE\), 1997 \(vatican.va\)](#)

Účelem této instrukce Kongregace pro biskupy a Kongregace pro evangelizaci národů vydané 19. března 1997 je přispět k řádnému a odpovídajícímu vedení diecézních synod, církevních institucí, které se po staletí vždy těšily velké úctě a dnes jsou objektem obnoveného zájmu a které, s pomocí Ducha svatého, budou pokračovat ve službě společenství a poslání místních církví.

Tato instrukce vstoupí v platnost pro všechny diecézní synody, které začnou tři měsíce a déle po jejím zveřejnění v *Acta Apostolicae Sedis*.

Pracovní překlad pro účely plzeňské diecézní synody, verze z 28. 12. 2023